

CYNGOR GWYNEDD: POLISI IAITH ADDYSG YN YSGOLION GWYNEDD.

Rhagymadrodd:

Mae'r ddogfen hon yn cynnwys dwy ran:

1. Drafft o Bolisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd (2025).
2. Canllaw arfaethedig i benaethiaid a llywodraethwyr ysgolion y sir ynghylch ateb y gofyniad gan Gyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru, o dan amodau *Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025*, i bob corff llywodraethu ddarparu Polisi Iaith Addysg ynghyd â Chynllun Cyflawni Addysg Gymraeg. Argymhelliad cryf Cyngor Gwynedd fyddai fod pob ysgol yn y sir yn defnyddio geiriad Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd. Byddai hynny yn ateb y gofyniad yn y ddeddf newydd i bob corff llywodraethu dalu'r sylw dyledus i Bolisi Iaith Addysg yr awdurdod lleol wrth lunio'u Cynllun Cyflawni Addysg Gymraeg. Rôl Cyngor Gwynedd fydd cytuno Cynllun Cyflawni Addysg Gymraeg pob corff llywodraethu ynghyd â monitro ei weithrediad.

Cyd-destun:

Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd 2023-2033:

Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg. Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.

Nod y polisi ehangach yw *“creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith. Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a chynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol”*.

1: Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd (2025)

1.1: Darpariaeth Cyn-ysgol

Cymraeg fydd cyfrwng addysg holl leoliadau cyn-ysgol y Sir. Mae'r cyfnod ffurfiannol hwn yn hanfodol i gyflwyno'r Gymraeg trwy chwarae a thrwy brofiadau naturiol, gan greu sylfaen gadarn i blant ddefnyddio a chaffael yr iaith.

1.2: Ysgolion Cynradd

Bydd pob ysgol gynradd yng Ngwynedd ag eithrio'r *ysgol drosiannol yn darparu addysg 'Prif Iaith – Cymraeg', sef ysgolion Categori 3 yn ôl y diffiniad cyfredol o gategori ieithyddol ysgolion

Cyfnod Sylfaen hyd at Flwyddyn 2:

- Cymraeg fydd unig gyfrwng addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol y disgyblion.
- Darperir cyfleoedd parhaus i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg yn y dosbarth, y tu allan i'r dosbarth ac yn gymdeithasol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Bydd ysgolion yn sicrhau bod pob disgybl sy'n siaradwr newydd (Blwyddyn 2) yn cael mynediad at y Gyfundrefn Drochi er mwyn sicrhau mynediad llawn i'r cwricwlwm.

Blwyddyn 3–6:

- Darperir o leiaf 80% o addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol pob disgybl drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Bydd y Saesneg yn cael ei chyflwyno fel pwnc, ac fel cyfrwng rhai tasgau mewn unedau gwaith penodol a bennir gan yr ysgol, yn unol â Chynllun Cyflawni'r ysgol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Cyfeirir disgyblion sy'n siaradwyr newydd (Blwyddyn 3 –Blwyddyn 6) at Gyfundrefn Drochi Gwynedd er mwyn sicrhau mynediad llawn i'r cwricwlwm.

Cymraeg yw prif gyfrwng cyfathrebu mewnol ysgolion cynradd Gwynedd. Bydd cyfathrebu â rhieni a gofalwyr yn y Gymraeg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen

Bydd gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig.

1.3: Ysgolion Uwchradd

Bydd pob ysgol uwchradd yng Ngwynedd ag eithrio'r ddwy *ysgol drosiannol yn darparu addysg 'Prif Iaith – Cymraeg' sef ysgolion Categori 3 yn ôl y diffiniad cyfredol o gategori ieithyddol ysgolion

- Darperir o leiaf 80% o addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol pob disgybl drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Bydd y Saesneg yn cael ei chyflwyno fel pwnc, ac fel cyfrwng rhai tasgau mewn unedau gwaith penodol a bennir gan yr ysgol, yn unol â Chynllun Cyflawni'r ysgol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Cyfeirir disgyblion sy'n siaradwyr newydd (Blwyddyn 7–9) at Gyfundrefn Drochi Gwynedd er mwyn sicrhau mynediad llawn i'r cwricwlwm.
- Bydd ysgolion yn darparu cymorth priodol i siaradwyr newydd sy'n cofrestru yn ystod blynyddoedd 10 ac 11, yn unol â Chynllun Cyflawni'r Ysgol.

Cymraeg yw prif gyfrwng cyfathrebu mewnol ysgolion uwchradd Gwynedd. Bydd cyfathrebu â rhieni a gofalwyr yn y Gymraeg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen.

Bydd gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig.

1.4: Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Bydd dysgwyr ag ADY yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn unol â'r polisi hwn. Bydd y ddarpariaeth a nodir ym mhob Cynllun Datblygu Unigol (CDU) yn cael ei weithredu yn y cyfrwng priodol, gan gydymffurfio'n llawn â Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Cymru (2018) a Deddf Cydraddoldeb (2010).

***Ysgolion Trosiannol:**

Cynradd: Ysgol Ein Harglwyddes. Bangor

Uwchradd: Ysgol Friars, Bangor ac Ysgol Uwchradd Tywyn

Bydd trafodaeth fanwl yn digwydd gyda'r tair ysgol benodol yma, er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg . Ein nod tymor hir yw i bob ysgol yng Ngwynedd ddod yn Ysgol Prif Iaith – Cymraeg, yn unol â'r ddeddfwriaeth ddiweddaraf. Bydd Cyngor Gwynedd yn cefnogi'r ysgolion hyn i gyflawni'r nod hwn.